

DR ERDİNÇ KÖKSAL

Söyleşi: Dr. Harika Yumru Çeliksoy

Bize kendinizi, eğitim ve çalışma hayatınızı anlatır mısınız?

Öncelikle, ülkemizin çok değerli bir kurumu olan Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Bülteni'nin benimle röportaj talebini teşekkürle karşılıyorum. Çünkü ben jinekoloji dalında bir hoca değil, sıradan bir Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanıyım.

1933'te Ankara'da doğdum. İlk, orta ve lise tahsilimi orada yaptım. Babam Ankara Hukuk Fakültesi Genel Sekreteri idi ve hukukçu olmamı istiyordu. Ve oraya kaydetti. Ama benim gönlümde yatan şey doktor olmaktı. 7 yaşındayken dut ağacından düşmüş, Ankara Numune Hastanesi'nde yattığım üç gün üç gece zarfında, beyaz gömleli amcaların erişilmez, saygın kişiler olduğunu görmüş, ilerde ben de onlar gibi doktor olmak istemiştim. Nitekim isteğimi babama söyledim, anlayışla kabul etti; Ankara Tıp Fakültesine başvuran 1500 kişiden imtihanı kazanan 150 kişi arasında ben de vardım. Fakülteyi 1958'de bitirirken ünlü Dahiliye Hocamız Prof. İrfan Titz'den asistanlık teklifi aldım. Ama yeterli kadro olmadığı için fahri asistan olarak ve hiç maaş alamadan dört yıl çalışacaktım. Bunu göze alamadım ve Sağlık Bakanlığı'nın açtığı imtihanları bekledim ve 1965'te Kadın – Doğum imtihanını kazanarak Adana Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde ihtisasa başladım. Anadolu hastanelerinde ihtisas yapmak büyük şanstır. Gerçi oralarda teorik ve akademik çalışmalar pek görülmez ama vaka çoktur, ameliyat çoktur, pratik olarak daha iyi yetiştirme şansı vardır. Nitekim ben 2 yıl sonunda Şişli Etfal Hastanesi'ne histerektomi ve sezaryen operasyonu yapmış olarak geldiğimde, oradaki arkadaşların kistektomi için sıra beklediğini gördüm. Ayrıca, o yıllarda Nüfus Planlaması faaliyetini ilk başlatan ekibin içinde bulunmak da beni mutlu ediyor.

1969 yılında 'İnfertilite' tezimle ihtisas imtihanını vererek Zonguldak EKİ Hastanesinde göreve başladım. Daha sonra yeni açılan SSK Hastanesinde Kadın-Doğum Uzmanı ve Yönetici olarak çalıştıktan sonra 1979'da Tam-Gün yasasının çıkmasıyla istifa ederek ayrıldım ve serbest olarak çalışmaya başladım. Çocuklarımın üniversiteye başlamasıyla İstanbul'a tekrar geldim, Pendik'te yıllarca serbest çalıştıktan sonra 2002 yılında Kadıköy Belediyesi Sağlık Polikliniğinde göreve başladım. Öğleden evvel poliklinik yapıyor, öğleden sonraları da çevre mahallelerde, okullarda, Sivil Toplum Kuruluşlarında, hatta camilerde bile başta aile planlaması, cinsel sağlık ve sigara konuları olmak üzere söyleşilerde bulunuyordum.

2012'den beri de İstanbul Tabip Odasında ve Türk Tabipleri Birliği Emekli Hekimler Kolunda, meslektaşlarımızın sorunlarına çareler aramaya çalışıyorum. Bu arada, genç meslektaşlarımızın deontolojik açıdan bizleri üzen davranışlarını görüyor, üzülüyoruz. Bu konuya bir katkı olarak "Fidanlarla Çınarlar Elele" projesi başlattık; imkan buldukça emekli hekimler olarak ülkemizin her tarafında, Tabip Odalarının öncülüğünde Tıp Talebeleri ile buluşuyor, yaptığımız sohbetlerde bizzat yaşadığımız ilginç örnekleri anlatarak onlara deontolojiyi aşılama çalışıyoruz.

Emekli olduktan sonra da koruduğunuz çalışma motivasyonunuzu hayranlıkla takdir ediyorum. Bu arada yazdığınız kitaplar var; bunun dışında özel ilgi alanlarınız var mı?

Sizler de emekli olduğunuzda göreceksiniz, ertesi gün uyanıyorsunuz ve 'Ben şimdi ne yapacağım?' hissi oluyor. Bizim meslekte emeklilik diye bir şey yoktur. Bir şekilde tecrübe ve deneyimlerimizi paylaşmaya devam edersiniz.

Talebelik hayatımdan başlayan ve meslek hayatım boyunca devam eden bir alışkanlığım var. İlginç bir olay yaşadığımda veya şahit olduğumda onu hemen birkaç kelimeyle not eder, saklarım. Gün gelir onlar bir 14 Mart

TJODist Bülteni

Mecmuasında, bir dergide, gazetede, Tabip Odası yayınlarında karşımıza çıkar ya da kitap halinde okuyucuyla buluşur. Fakülteyken çıkardığımız 14 Mecmualarında, mezuniyet albümlerinde, Zonguldak'ta çıkardığımız "Reçete" dergisinde, Pendik'te çıkardığım "14 Mart'mız" Dergisinde ve son yıllarda yazı işlerini üstlendiğim "Kıdemli Stetoskop" Dergilerinde benim ve meslektaşlarımla yaşadığı Hekim-Hekim ve Hekim-Hasta ilişkilerindeki olaylardan izler bulursunuz.

Bilgi Yayınevi tarafından yayımlanmış "Ah Şu Doktorlar...", "Ak Gömleğin Dili Olsa..." ve "Beyaz Yürek" kitaplarımdan sonra, bu sene 14 Mart'ta İstanbul Tabip Odası tarafından *geliri bursiyer Tıp Öğrencilerine verilmek üzere- yayımlanan "Beyaz Yemin" adlı kitabım da, genç meslektaşlarıma ve halkımıza hekimliğin perde arkasını yansıtan yaşanmış olayları sergilemektedir.

Ben aynı zamanda bir sigara savaşıyıcıyım ama bu konudaki yazılarımı nahif bir üslupla paylaşmayı tercih ediyor ve "Sigaranın Görünmeyen Yüzü", "Arkadaşım Sigara" veya "Sigaranın Faydaları" başlıklarıyla asıl mesajımı yumuşak bir dille vermeye çalışıyorum. Bu arada bir Kadın-Doğum Hekimi olarak, engelli bireylerle ilgili bir çalışma içindeyim. Aileleri tarafından görmezden gelinen ve toplum tarafından yok farz edilen, 'Engelli kardeşlerimizin Cinsel sorunları' konusunda, TRT'de geçtiğimiz yıllardaki radyo konuşmalarından sonra, geçen hafta bu konuda Gaziantep FEV Vakfının davetlisiydim. Amacım tabu olarak algılanan bu konuyu biraz aralayabilmek.

Sizin döneminizde Kadın Hastalıkları ve Doğum doktoru olarak çalışmanın artı ve eksi yönlerinden bahseder misiniz?

Bizim asistanlığımızda ultrasonografi cihazları yoktu. Gebelik teşhisi için, Galli-Mainini Kurbağa testi yapılıyordu. Taze kadın idrarının erkek kurbağalara enjeksiyonundan iki saat sonra meydana gelen sperm salgısına göre gebelik teşhisi koyabiliyorduk. Hastanelerin en büyük dertlerinden biri de erkek kurbağa bulmaktı. O zamanlar, bir asistanın en önemli işlerinin başında forceps kullanabilmek ve vakum ekstraksiyonu kusursuz uygulamak geliyordu. Şimdi her ikisi de eski değerini yitirdi ve sezaryen onların önüne geçti. Ne yazık ki, üst katlardaki yöneticilerimiz, normal doğumu teşvik için sezaryen aleyhindeki beyanlarıyla ve puan kısıtlamalarıyla halkımızın aklını karıştırmaya devam etmektedirler.

Küretaj konusunda da, bizim zamanımızda kazıyarak işlem yapan küretler yerine artık vakumla çalışan aletler geliştirildi ve perforasyon riski asgariye indirildi. Erosion de col tedavisinde elektrokoter kullanıyorduk. Şimdi kriyoterapi veya lazer var.

Kadın Hastalıkları ve Doğum hekimliğinin günümüzde geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bizim dönemimizde Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı olmak, hem hanımlar için tercih edilen bir branş, hem de erkeklerin yöneldikleri bir branştı. Gerek kamu hastanelerinde gerekse özel hastane ve tıp merkezlerinde rahatça iş bulunabiliyordu. Son yıllarda açıkça görülüyor ki, özel sağlık kurumları Kadın-Doğum Uzmanı iş ilanlarında "bayan kadın doğumcu" olarak şerh koymaktadırlar. Bu da toplumun nereye gittiğini gösteren acı bir gerçeği işaret ediyor.

Öte yandan tıbbın her dalında olduğu gibi jinekoloji ve obstetrikteki gelişmeleri takdirle izliyorum. "Tüp bebek" konusundaki başarılı sonuçların artması, infertilite tedavisindeki gelişmeler, hele ki Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesindeki "uterus nakli" başarısı dünyada ses getirecek düzeydedir. Bunlarla iftihar ediyorum.

TJODist Bülteni

Şu an birçok meslektaşım hekimliği bırakmanın yollarını arıyor. Hekimliğin, özellikle de bizim branşımızın tekrar eski değerine dönmesi sizce mümkün mü, mümkünse nasıl?

Bugünkü sağlık sistemi uygulamalarında, hekimliğin irtifa kaybettiği, eski saygınlığının yerle bir edildiğini, içimiz acıyarak yaşıyoruz. Hasta mutsuz, bizler mutsuzuz. Bu nedenle mesleği bırakmak isteyenler ya da hekimliğini yurt dışında sürdürmek isteyenler her geçen gün artıyor. Ama inanıyorum ki bu günler geçecek, mesleğimiz ve meslektaşlarımız halk nazarında eski saygınlığına kavuşacaktır. Kendimizi halkın anlayacağı şekilde anlatmamız gerekir. Taksim olayları sonrasında bir çok mecrada kendimizi ifade etme fırsatı bulduk.

Yeni mezun doktorların yurtdışına gitmesi konusunda düşünceleriniz neler? Genç meslektaşlarımıza önerileriniz nelerdir?

Üniversite giriş imtihanlarında en yüksek dereceleri alarak, 6 yıllık zorlu Tıp Fakültesine kaydınızı yaptırmışsınız. Liseden mezun olan bir çok arkadaşlarınız 4 yıllık fakültelerden mezun olarak çalışma hayatına başlarken, siz hala babanızın emekli maaşına ortak olarak talebelik hayatına devam ediyorsunuz. Fakülte bitiyor, zorlu TUS imtihanlarını kazanıp asistanlığa başlıyor ve çile çekmeye devam ediyorsunuz. Üstelik, hiçbir meslekte olmadığı halde Anadolu'da mecburi hizmete gidiyorsunuz.

Hastaya yeterli zamanı ayıramadığınız, istediği ilacı yazmadığınız, istediği istirahati vermediğiniz, muayene kapısında beklettiğiniz için yumruk yiyorsunuz, tekme, tokat yiyor ve bıçaklanıyorsunuz. Bu şartlarda kim çalışmak ister Allah aşkına! Bu nedenle yurtdışına gitmek için lisan kurslarına devam eden, imkan arayan genç arkadaşlara hak veriyorum. Gitmek demek, ülkesini terk etmek değildir. Orada çalışır, mesleki açıdan gelişimini sağlar ve dönerek ülkesine hizmete devam eder. Mardin'de dünyaya gelen ve İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olan Dr. Aziz Sancar bir imkan bulup Amerika'ya gidemeseydi, acaba 2015 yılında DNA Nükleotid onarımı konusundaki çalışmalarıyla Nobel Kimya ödülünü alabilir miydi? Diyarbakır'da doğarak liseyi orada bitiren ve Ankara Tıp Fakültesinde eğitimine başlayan, sonradan Almanya ve İsviçre'de tahsiline devam eden Prof. Gazi Yaşargil eğer Türkiye'de kalsaydı, mikrocerrahide açtığı çığırda "Yüzyılın Beyin Cerrahisi" ünvanını alabilir miydi? Covid-19'a karşı mRNA aşısını bulan Dr. Uğur Şahin ve Özlem Türeci acaba Türkiye'de olsaydılar, Ar-Ge çalışmalarını ve dünya çapındaki bu buluşları yapabilirler miydi? Bu saydığım bilim insanları dışında dünyanın birçok üniversitelerinde başarılı çalışmalara imza atan pek çok bilim insanımız vardır ve onlar bizim yüz akımızdır.

Bütün zorluklarına rağmen mesleğimiz için geleceğin daha aydınlık olduğunu düşünmek istiyorum.

